

Bevezetés

„Nothing in Biology Makes Sense
Except in the Light of Evolution”

T. Dobzhansky (1900–1975)
The American Biology Teacher, March 1973 (35:125–129).

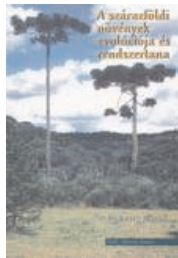
„...voltak és vannak fontos »jósági« módzatok és fokozatok,
amelyek értelmes súlyozását – szerencsés esetben –
elsősorban genetikai vagy evolúciós szempontoktól remélhetjük.”

Juhász-Nagy P. (1935–1993)
Scientia Amabilis, Természet Világa,
1987. május (118(5):163–168)

Az élővilág rendszerezése évszázadokon át a morfológiai ismereteken és a kutatók meglehetősen szubjektív vélekedésén alapult, de az utóbbi időben mindez alaposan megváltozott. A sejtbiológia és a molekuláris genetika rendkívüli módon kibővítette tudásanyagunkat; a számítástechnika, a gráfelmélet és a matematikai statisztika eredményei pedig teljes mértékben átalakították az osztályozás módszertanát. A már-már megtorpanni látszó rendszertan ennek köszönhetően újra előtérbe került, amire néhány évtizeddel ezelőtt a taxonómusok (az élővilág osztályozásával foglalkozó kutatók) nemigen gondolhattak. Az egymástól látszólag távol eső tudományterületek együttműködésének eredményeképpen minden eddiginél jobban közelítünk a biológusok nagy álmához: az élővilág törzsfájának megszerkesztéséhez és a lezármazáson alapuló osztályozás felállításához.

Könyvünk ezt az összefogást mutatja be oly módon, hogy először a legfontosabb alapfogalmakat tisztázza egy kis történeti áttekintés keretében. Ezután tér ki a zöld növények leszármazási viszonyaival és rendszerezésével kapcsolatos új fejleményekre és bemutatja: hol kell kiegészítenünk és felülvizsgálnunk korábbi ismereteinket. Még elemi iskolai fogalmaink is tisztázásra szorulhatnak, hiszen a legújabb eredmények alapján olyan klasszikus kategóriák rendszertani értéke is felülvizsgálandó, mint a zöldmoszatok, a mohák, a harasztok, a nyitvatermők vagy éppen a kétszikűek. Ugyanakkor érdemes sok új kifejezéssel és kategóriával is megismerkednünk (pl. parafiletikus csoport, illetve embriós növények, valódi kétszikűek), mert ezek előbb-utóbb kikerülnek a szakzsargonból, és minden biológia-tankönyv kulcsfogalmaivá válnak.

Jelen kötet témájában szorosan kapcsolódik a szerzőnek az ELTE Eötvös Kiadónál 2003 végén megjelent könyvéhez (*A szárazföldi növények evolúciója és rendszertana*).